

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยได้ทำสรุปรวมงานวิจัยทั้งหมดประกอบด้วย

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในการทำงานจิตรกรรมฝาผนังในศาลาจุณโทวัดป่าภูกิริยัตตปฏิบัติปารามโดยมีวัตถุประสงค์ ๑) ศึกษาหลักพุทธธรรมกับศิลปะกรรมในพระพุทธรูปศาสนา ๒) ศึกษาจิตรกรรมฝาผนังในศาลาจุณโทวัดป่าภูกิริยัตตปฏิบัติปาราม ๓) วิเคราะห์ หลักพุทธธรรมที่สัมพันธ์กับภาพจิตรกรรมฝาผนัง ในวัดป่าภูกิริยัตตปฏิบัติปาราม ผู้วิจัยได้สรุปรวบรวมประเด็นเพื่อตอบวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ

๕.๑.๑ หลักพุทธธรรมกับศิลปะกรรมในพระพุทธรูปศาสนา

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าหลักพุทธธรรมที่สัมพันธ์กับภาพการอุปติของพระพุทธรูปเจ้า และภาพการตรัสรู้และการเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอน โดยมีความสัมพันธ์กับภาพของพระโพธิสัตว์ ตลอดจนภาพของสัตว์มงคล ภาพในส่วนการตรัสรู้และการเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอน นี้ได้สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักธรรม คือเมื่อก่อนพุทธปรินิพพาน ๔๕ ปี ในวันเพ็ญพระจันทร์เสวยดาวฤกษ์ชื่อว่าวิสาข คือวันเพ็ญเดือนวิสาขะ ในราตรีวันเพ็ญนั้น พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้พระธรรม ก่อนแต่ตรัสรู้เรียกว่า พระโพธิสัตว์ แปลว่าผู้ขงอยู่ในความรู้ อันหมายความว่าไม่ทรงขงอยู่ในสิ่งอื่น ขงอยู่แต่ในความรู้ จึงทรงแสวงหาความรู้จนได้ตรัสรู้ จึงเรียกว่า พุทธะ ที่แปลว่า ผู้รู้ หรือ ตรัสรู้ เราเรียกกันว่า พระพุทธเจ้า พระองค์ได้ตรัสรู้ที่ภายใต้ต้นโพธิ์ คำว่า โพธิ์ แปลว่าตรัสรู้ เพราะพระพุทธเจ้าไปประทับนั่งใต้ต้นไม้นั้น จึงได้เรียกว่า ต้นไม้ตรัสรู้ เรียกเป็นศัพท์ว่า โพธิพฤกษ์ แต่ชื่อของต้นไม้ชนิดนี้ว่า อัสนัถะ ที่ตรัสรู้อยู่ใกล้ฝั่ง แม่น้ำเนรณูชรา ในตำบลอรุเวลา ในนครรัฐ เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้วก็ได้ออกเผยแผ่พระธรรมไปตามสถานที่ต่างๆ เริ่มตั้งแต่ เมืองพาราณสี กรุงราชคฤห์ กรุงเวสาฬหี สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ กรุงโกสัมพี เมืองเวรัณฐา กรุงสาวัตถี กรุงกบิลพัสดุ์ และที่อื่นๆ รวมทั้งหมด ๔๕ พรรษา พระองค์ได้วางรากฐาน หลักพระธรรมคำสั่งสอน พระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง ในวาระสุดท้ายพระองค์ได้เสด็จดับขันธปรินิพพานที่เมืองกุสินารา พระผู้มีพระภาครับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลายมาตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนเธอ

ทั้งหลาย สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดาเธอทั้งหลายจงทำหน้าที่ให้สำเร็จด้วยความไม่ประมาทเถิด” นี่เป็นพระปณิฆาของพระตถาคต ในหลักคำสอนนั้นจะประกอบด้วย **ตัวละคร เหตุการณ์ คำสอนที่แสดงถึงการสร้างเหตุดี การกระทำที่เป็นอกุศล จะได้รับผลอย่างไร นำมาแทรกเป็นข้อความที่ปรากฏ ในพระวินัย พระสูตร และ พระอภิธรรม** โดยมีความสัมพันธ์กับภาพของพระโพธิสัตว์ตลอดจนภาพของสัตว์มงคล ภาพในส่วนการตรัสรู้และการเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอน **เพื่อให้ผู้เรียนรู้ได้ เข้าถึงหลักธรรม มองเห็นภาพ และ คิดตาม ปฏิบัติ ได้เห็นผลตามคำสอนในชีวิตประจำวัน และการเดินทางของชีวิตด้วยความระมัดระวังไม่ประมาทกับการดำเนินชีวิต หรือ การมีชีวิตมนุษย์ที่อยู่แบบสมบูรณ์ในการทำหน้าที่ส่วนตน และ ส่วนรวม**

๕.๑.๒ จิตรกรรมฝาผนังในศาลาจุนโทวัดป่าภูริทัตตปฏิปหาราม

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นการพัฒนากาพย์พระธรรมคำสั่งสอนออกไป หลากหลายรูปแบบ ขณะที่ตำรามุ่งถ่ายทอดพุทธประวัติ หลักธรรม และชาดกต่างๆ แต่ศิลปะเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดพระธรรมที่เป็นรูปธรรม เมื่อเห็นก็เข้าใจได้ง่าย พุทธศิลปะจึงได้แผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง จนเกิดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ดำรงคงอยู่และสืบต่อกันมาเป็นเวลากว่า ๒ พันปี กระทั่งปัจจุบันในยุคที่พุทธศาสนารุ่งเรือง โดยเฉพาะวัด นอกจากจะเป็นแหล่งรวมสรรพวิชาแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญในการสอนจริยธรรมให้แก่ผู้คนผ่านงานพุทธศิลปะ โดยมีเครื่องมือที่สำคัญอาทิเช่น จิตรกรรมฝาผนัง รูปแกะสลัก วรรณคดีและศิลปะอื่น ๆ หากพิจารณาจากหลักฐานทางโบราณคดี อาจถือได้ว่าวัดในพุทธศาสนาเป็นต้นกำเนิดศิลปะวิทยาการแห่งโลก วัดป่าภูริทัตตปฏิปหาราม จึงได้มีจิตรกรรมฝาผนัง โครงเรื่องไตรภูมิ ในพุทธศิลปะวัชรยาน เพื่อเป็นการเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนผ่านรูปภาพต่างๆ ซึ่งภาพแต่ละภาพก็ได้ซ่อนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเถรวาท มหายาน และ วัชรยาน สัมพันธ์กันอย่างกลมกลืน

๕.๑.๓ วิเคราะห์ หลักพุทธธรรมที่สัมพันธ์กับภาพจิตรกรรมฝาผนัง ในวัดป่าภูริทัตตปฏิปหาราม

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมบนภาพจิตรกรรมฝาผนังในศาลาจุนโท ของครูบาอาจารย์และศาสนิกชนที่เป็นศิษย์เพื่อนำประสบการณ์นี้ไปใช้เป็นแบบอย่างในการเผยแผ่สู่ศาสนิกชนที่เข้ามาทำบุญในวัดป่าภูริทัตตปฏิปหาราม

วิเคราะห์หลักพุทธธรรมมีความสัมพันธ์กับภาพจิตรกรรมฝาผนังในศาลาจุนโทเป็นจิตรกรรมฝาผนังตามท้องเรื่องไตรภูมิที่กล่าวถึง โลกทั้งสาม มีสวรรค์ภูมิ มนุษย์ภูมิ และ นรกภูมิ ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่เสนอเป็นรูปแบบเป็นพุทธศิลปะของนิกายพุทธวัชรยาน ที่นับถือพระโพธิสัตว์หลายพระองค์ โดยหลักคิดหลักการของจิตรกรชาวเนปาล ผู้ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมบนภาพจิตรกรรมฝาผนังในศาลาจุนโท ของครูบาอาจารย์และศาสนิกชนที่เป็นศิษย์เพื่อนำประสบการณ์นี้ไปใช้เป็นแบบอย่างในการเผยแผ่สู่ศาสนิกชนที่เข้ามาทำบุญในวัดป่าภูริทัตตปฏิปหาราม มีความเห็นเหมือนกันในประเด็นจิตรกรรมฝาผนังในศาลาจุนโท มีอิทธิพลต่อการศึกษาเรียนรู้พระพุทธศาสนาและหลักพุทธธรรมซึ่งสามารถน้อมนำไปใช้ได้จริง โดยพระอาจารย์เด่น นันทิโย ได้ให้ความเห็นว่า หลักพุทธธรรมที่ปรากฏบนจิตรกรรมฝาผนังเล่าเรื่องบางตอนของพระพุทธประวัติ เมื่อพิจารณาภาพแต่ละภาพแล้วนำมาวิเคราะห์

หาเหตุผล สามารถเห็นข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เข้ามาชมได้เพิ่มความรู้เจริญสติปัญญาและศรัทธามากขึ้นอีกด้วย ส่วนจิตรกรรมฝาผนังในศาสนาสถานหรือตามวัดทั่วไปที่เห็นไม่ได้รับความสนใจอย่างจริงจังจากสาธุชนเนื่องจากเป็นภาพโบราณที่ดูแล้วไม่ค่อยจะเข้าใจในความหมายดังนั้นสาธุชนจึงเห็นจิตรกรรมฝาผนังเป็นเพียงส่วนประกอบตกแต่งให้ศาสนาสถานให้ดูงดงามขึ้น แต่จิตรกรรมฝาผนังในศาลาจุณโทเป็นจิตรกรรมศิลปะแนวพุทธวัชรยาน ทิเบต ที่ผู้เข้ามาในศาลาจุณโทสนใจแวะเข้ามาสอบถามพระภิกษุสงฆ์ในศาลาว่าเป็นภาพอะไรเมื่อผู้ที่เข้ามาได้รับทราบความหมายแล้วทำให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งในพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และของพระโพธิสัตว์ ทำให้เกิดข้อคิดเห็นในมุมมองของผู้พุทธศาสนิกชนในส่วนอื่นของโลก ก่อให้เกิดความเข้าใจ นำมาถึงความสุขกาย สบายใจ

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จะเห็นได้ว่าแนวทางในการเผยแพร่จิตรกรรมฝาผนังในศาลาจุณโทแห่งนี้ ได้จัดแผนงานให้ความรู้และ ส่งเสริมการชมภาพจิตรกรรมฝาผนังให้เข้าใจ และเรียนรู้หลักพุทธธรรม ปรีชาธรรมที่แฝงอยู่ ดังนั้นจิตรกรรมฝาผนังในศาลาจุณโทจึงมีอิทธิพลต่อการศึกษารับรู้พระพุทธศาสนาและหลักพุทธธรรมที่ปรากฏอยู่ในเรื่องไตรภูมิ ซึ่งพระภิกษุสงฆ์ ของวัดป่าภูกิรีที่ตตปฏิบัติปาราม มีหน้าที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมการเข้าชมของคนทั่วไป นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความรักและหวงแหนสมบัติของวัด อันเป็นวิธีอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนังอีกทางหนึ่ง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. คุณค่าของจิตรกรรมฝาผนังในวัดป่าภูกิรีที่ตตปฏิบัติปาราม เป็นการยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนา เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้พระพุทธประวัติ หลักพุทธธรรมของพระพุทธเจ้า ของพระโพธิสัตว์ เป็นเครื่องประดับตกแต่งศาลาจุณโท ให้ดูงดงาม เป็นการแสดงถึงฝีมือของจิตรกรชาวเนปาล ที่ถ่ายทอดวิถีชีวิต ชุมชน วัฒนธรรมประเพณี ของพระพุทธศาสนา มหายาน และ พุทธวัชรยานว่า เป็นเครื่องแสดงถึง ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่มีผู้เคารพนับถืออยู่ทั่วไป

๒. หลักพุทธธรรมที่ปรากฏบนจิตรกรรมฝาผนังในศาลาจุณโท สามารถสื่อให้เข้าใจถึงหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่มุ่งสอนหลักกรรม สัจธรรมความเป็นจริงของโลก สอนจริยธรรมให้รู้ผิดชอบชั่วดี ช่วยกล่อมเกล่าจิตใจให้ประพฤติดี และช่วยเจริญศรัทธาให้เพิ่มมากขึ้น

๓. ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะของจิตรกรรมฝาผนัง พุทธวัชรยาน เพื่อช่วยให้คนทั่วไปหันมาสนใจชมจิตรกรรมฝาผนังให้เข้าใจมากขึ้นจนสามารถตีความหมายเพื่อให้ได้รับหลักพุทธธรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนา และช่วยอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนังในศาลาจุณโท ให้เป็นมรดกทางศิลปกรรมของวัดป่าภูกิรีที่ตตปฏิบัติปาราม เพื่อชนรุ่นหลังจะได้เรียนรู้ถึงคุณค่าของจิตรกรรมฝาผนังถ่ายทอดวิถีชีวิตชุมชน วัฒนธรรมประเพณี ของพระพุทธศาสนา มหายาน และ พุทธวัชรยานว่าเป็นสัญลักษณ์ แสดงถึงศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่มีผู้เคารพนับถืออยู่ทั่วไปอย่างกว้างขวางในหลายประเทศ

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวិเคราะห์ภาพจิตรกรรมฝาผนังในศาลาจุนโท วัดป่าภูกิริยัตตปฏิพัทธาราม” ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะภาพบนฝาผนังที่ศาลาแห่งนี้เท่านั้น ยังไม่ได้ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบให้กว้าง และเจาะลึกลงไปในเรื่องละเอียด และ จากการค้นคว้าพบว่า มีเรื่องอื่นที่น่าสนใจ นอกเหนือไปจากเรื่องที่ได้ศึกษามาแล้วกล่าวสรุปได้ ๓ ประเด็น

๕.๓.๑ ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบจิตรกรรมฝาผนังถึงหลักพุทธธรรมและปริศนาธรรมในพุทธศาสนาสถานที่อื่น

๕.๓.๒ ควรมีการศึกษาความสอดคล้องระหว่างพุทธศิลปะต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ

๕.๓.๓ ควรเปิดใจให้กว้างในการยอมรับหลักธรรมของพุทธศาสนานิกายอื่น ๆ

๕.๔ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๔.๑ การศึกษาวิเคราะห์พุทธศิลปะอื่น ๆ ในพุทธเถรวาท พุทธมหายาน และ พุทธวัชรยาน

๕.๔.๒ การศึกษาวิเคราะห์วิธีการการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประเทศตะวันตก

๕.๔.๓ ศึกษาปรับปรุงการบริหารจัดการศาสนาสถานและพุทธศิลปะในประเทศไทย